1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: "SVOBODA", 81-83 GRAND ST. JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-8337

РІК LXX. Ч. 174. 15 ЦЕНТІВ — 15 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 13-го ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1963 TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 174. VOL. LXX.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАПЕВНЯЄ СЕНАТ В СПРАВІ ОБОРОНИ

КЕННЕДІ ОБІЦЯЄ ЕНЕРГІЙНУ ЗБРОЄНЕВУ ПРОГРАМУ ПІСЛЯ РАТИФІКАЦІЇ ДОГОВОРУ.

Вашингтон. — Президент Кеннеді 11-го вересня вислав листа до провідника демократичної більшости в Сенаті сенатора Майка Менсфілда з Монтани та провідника республіканської меншости сенатора Еверета МекКінлі Діркcена та запевнив їх, що він і після підписання договору про обмеження пробних атомових проб втримуватиме зброєневу програму. Президент сказав, що він за допомогою Конґресу старатиметься здійснити три пункти цієї програми: 1) Будуть продовжувані підземні випробовування атомової зброї, бо вони є дозволені підписаним договором; 2) Будуть чинні зброєневі лябораторії і затримане буде поготівля стратегічних збройних сил; 3) Бази для переведення пробних експльозій в повітрі будуть зберігані в такому стані, щоб можна було негайно почати атомові пробні вибухи, коли б СССР порушив підписаний атомовий договір. Договір, що його має ратифікувати Сенат, припиняє атомові експльозії в повітрі, на землі і під водою. Сенатор Дірксон відчитав того листа, що йому прислав Президент, під час промови в Сенаті. Він сказав, що має в своєму бюрі 40 000 листів, 10-000 підписів на петиціях, які домагаються, щоб Сенат не ратифікував цього договору. Він сказав, що його виборці тільки тричі виявили були таке зацікавлення якоюсь проблемою. В 1939-му році цікавились так законом про невтральність ЗДА, в 1952-му році звільненням ген. МекАртура в Кореї і справою догани сенаторові Джозефові МекКарті в 1954-му році. Дірксен казав, що голосування в справі ратифікації цього договору не є легке. Він пригадав республіканську виборчу плятформу з 1960-го року, в якій говорилося про те, що республіканці „рекомендують якнайшвидше порозуміння в справі заборони пробних експльозій в повітрі". Дірксен згадав Гірошіму, де 6-го серпня 1945-го року згинуло від однієї бомби 66-000 осіб, а 69 000 були поранені; знищено тоді 62 000 удинків. Сенатор Дірксен відчитав, що Президент в своєму листі писав ще про такі справи: 1) Ратифікація цього договору зовсім не є визнанням як самостійної країни Східньої Німеччини; 2) Договір зовсім не обмежує прав Президента покористуаватися атомовою зброєю для оборони ЗДА або їх союзників проти комуністичної агресії; 3) ЗДА поведуть потрібну акцію в тому напрямку, щоб СССР не міг використати посередньо або безпосередньо Кубу для того, щоб оманути цю країну в справі цього договору.

Ґолдвотер оскаржує Кеннеді в тому, що веде країну до соціялізації

Вашингтон — Сенатор-республіканець із Арізони Беррі Ґолдвотер, промовляючи на 25-ій річній Конвенції Крайової Федерації Республіканських Жінок, закидав президентові Кеннеді „невідповідальну витрату федеральних грошей, сумнівну оборонну політику та сумнівної вартости закордонну політику". Ґолдвотер сказав, що поступ демократичного уряду в останніх двох роках виявився „в напрямі до соціялізованої добродійної держави; в напрямі до державного банкрутства в ділянці фінансів; в напрямі до щораз більшої волі уряду і меншої свободи одиниці та в напрямі до того, щоб в закордонній політиці достосовуватися до наших ворогів". В цій промові можливий республіканський кандидат на президента в 1964-му році ясно виявив, що він обороняє консервативну внутрішню й закордонну політику і гостро виступає проти політики „нового кордону", яку веде Президент. Численні іллинойські провідники Республіканської партії були присутні на промові сен. Ґолдвотера, а під час недавньої промови губернатора Нелсона А. Рокефеллера в Ореґоні, Іллиной, провідні республіканці зіґнорували були того другого можливого кандидата на президента в 1964-му році. Ґолдвотер критикував Президента за те, що хоче за допомогою федеральних грошей бути „добрим батьком" для американського народу. Під час першої сесії Конґресу Кеннеді просив 207 разів про ухвалення федеральних фондів на різні цілі і 70 разів звертався з проєктом про признання йому більшої влади. Ґолдвотер казав, що Президент хоче не тільки урядувати, але реґулювати все життя країни, змагаючи до „колективізму і до фінансової безвідповідальности". Ґолдвотер не говорив про расову проблему, тільки натякнув, що „моральне переконування" може на довшу мету дати більше, як „урядові зарядження".

Сенатор Кейс вносить законопроєкт про збільшення пенсії соціяльного забезпечення

Вашингтон. — Сенатор-республіканець із Ню Джерзі Кейс повідомив, що вносить законопроєкт про збільшення пенсій соціяльного забезпечення та про збільшення вплат до соціяльного забезпечення. Коли його проєкт буде ухвалений в Конґресі, то з нього скористало б коло двох мільйонів осіб в першому році існування закону. Тепер найбільша пенсія для родини може виносити 254 доляри місячно, а за новим законом вона збільшилася б до 274 дол. соціяльного забезечення до соціяльного забезпечення від заробітних сум до 4 800, а сенатор Кейс пропонує збільшити висоту заробітньої оподаткованої суми до 5 400 дол. річно. Тепер найбільша пенсія на одну особу виносить 127 дол. а згідно з пропозицією сен. Кейса вона збільшилася б до 137 дол.

В АМЕРИЦІ

● **Республіканський конґресмен** Френк Дж. Бекер із ньюйоркського стейту вніс в Конґресі проєкт зміни до Конституції, згідно з якою можна б було учням молитися в публічних школах. Молилися б учні добровільно, і ніхто не змушував би дітей в школах молитися, які не хотіли б цього робити. Текст цієї зміни Конституції склали 6 конґресменів, які вже мають підтримку 60 конґресменів.

● **Мехіканський уряд** дав право азилю 91 кубинському втікачеві, що на захопленому кораблі прибув до Мехіко. Між втікачами є 41 чоловік, 28 жінок і 22 дітей. Втікачі захопили кубинський корабель і вивісили на ньому американський прапор, і це їх врятувало.

● **В Шикаґо** 25-го вересня починається перевишкіл 1 000 безробітних у віці від 19-ох до 22-ох років. Перевишкіл відбудеться під проводом працівника ІМКИ Брюса М. Кола. Робітники дістануть по 20 дол. тижнево. Ціла програма має коштувати 1,500,000 дол. Першенство мають ті, які не вміють читати на такому рівні, який здобувають ті, що закінчили 6-ту клясу публічної школи.

Син Чіянґ Кай-шека вказує у Вашинґтоні на загрозу від комуністичного Китаю

Вашинґтон. — Ген. Чіянґ Чінґ-куо, син президента Вільного Китаю та найвірогідніший його наступник на тому становищі, був у минулу середу на 50-хвилинній авдієнції у президента Кеннеді. Він заявив потім, що вони обмінялись думками „в загальних справах" та не назвав докладно ніодної з них. В розмові з журналістами він найбільше натиску поклав на конечність не допустити, щоб китайські комуністи осягнули атомову зброю, бо тоді вони стали б реальною великою загрозою для всього світу. Вільно - китайський генерал вказував на найрадикальніший спосіб, як це перевести — на скинення комуністичної влади в Китаї, однак він заявив одночасно, що в розмові з президентом Кеннеді не було мови про поворот вільного демократичного уряду з Тайвані (Формози) на китайський суходіл. Ген. Чіянґ Чінґ-куо твердив, що перед 1970 роком китайські комуністи атомової зброї не розвинуть. Він пояснював совєтсько - китайський спір як конфлікт між Хрущовим і Мао Тсе-тунґом, що відзначаються суперечними рисами вдачі, та як боротьбу за владу в комуністичному світі. Проте він підкреслив, що однаково Хрущов як Мао Тсе-тунґ — це фанатичні комуністи з цілком тотожніми остаточними цілями.

Сталева продукція найвища від шістьох років

Ню Йорк. — Крайовий тижневик металюрґійного промислу „Айрон Ейдж" повідомляє, що сталева продукція щасливо перебула ліквідаційний час інвентаризації і сталеварні є на шляху до того, щоб в цьому році випродукувати понад 106 000 000 тонн сталі. В серпні цього року сталева продукція становила на 8 000 000 тонн більше в порівнянні з тим самим часом 1962-го року. Продукція сталі залежна від того темпа, в якому зростає продукція авт. Тепер в Дітройті є дещо сповільнена продукція моделів авт 1964-го року, але є надія, що всі запаси сталі в автовій продукції будуть зужиті, і запотребування на сталь збільшиться. В 1957-му році продукція сталі становила 112 700 000 тонн, а в 1955-му був рекорд — 117 000 000 тонн. В попередніх роках продукція сталі не доходила до 100 000 000 тонн.

Число безробітних зменшилося в серпні на 500,000

Вашинґтон. — Департамент Праці повідомляє, що в місяці серпні цього року число безробітних зменшилося майже на 500 000 і становило 3 857 000, а в липні цього року воно виносило 4 322 000. В серпні число безробітних становило 5.5% всіх робітних сил, а в липні той відсоток виносив 5.6%. В серпні 1962-го року безробітних було 3 932-0000 — 5.7%. Число затруднених в серпні виносило 70-561 000, на 300 000 менше, як в липні цього року, і на 800-000 більше в порівнянні з червнем 1962-го року. Число затруднених було менше тому, що значно зменшилося в серпні число фармерських робітників: в липні цього року воно становило — 5 969 000, а в серпні цього року — 5 469-000. Число нефармерських робітників виносило в серпні — 65 065 000 і малощо різнилося від липня цього року. Число всіх робітних сил в серпні (затруднених і безробітних) виносило — 77 167 000.

Перед новою добою в астрономії — космічною обсерваторією

Ню Йорк. Численні астрономи з нетерпеливістю чекають на те, коли можна буде випустити в космічні простори астрономічну обсерваторію, яка кружлятиме довкола Землі та фотографуватиме небесні простори з-поза нашої атмосфери. Астрономи більше цікавляться цією літаючою обсерваторією, як летом астронавтів до Місяця. Ця ОАО (Орбітна астрономічна обсерваторія) матиме 16-цалевий телескоп і 4 восьмицалеві, які зможуть під час кружляння довкола Землі фотографувати космічні простори. Ці фота будуть тому важливі для науковців, бо фотографії, роблені з Землі, не можуть бути докладні тому, що фотографічні камери мусять проникати атмосферу, яка є перешкодою для апаратів. Сонце, зорі та далеко віддалена молочна дорога випромінюють радіяцію, яка не може продертися через атмосферу Землі. Це є щастям для людей, бо радіові промені швидко знищили б життя на Землі. Та астрономів цікавить і ця радіяція, і тепер за допомогою ОАО вони зможуть її пізнавати.

Повість Василя Кархута „Цупке життя" появилася в перекладі на німецьку мову

Мюнхен. — Німецьке видавництво Колібрі-Ферляґ у Вупперталі опублікувало в доброму ілюстрованому виданні для молоді повість західньоукраїнського письменника Василя Кархута п.н. „Цупке життя", що була написана ще в 30-их роках для пластової молоді й опублікована кількома виданнями до і під час другої світової війни. Перекладу цієї повісти на німецьку мову довершила відома українська перекладачка Анна Галя Горбач, переклади якої з українських письменників появилися кілька років тому великою антологією п.н. „Синій листопад" й окремо з Михайла Коцюбинського мин. року у Швайцарії п.н. „Фата Морґана". Героєм книжки „Цупке життя" є знайдений українськими пластунами в Карпатах молодий вовк, що потім визволяється і вертається в нетрі лісу. Автор повісти, Василь Кархут, народжений 1905 року, колишній пластун і потім лікар на Волині й у Львові, залишився під совєтською окупацією у Львові і був засланий до концентраційних таборів у Сибірі, де карається ще й досі. Обкладинка й ілюстрації до книжки у виконанні Вільфріди Кох.

У 70-РІЧЧЯ „СВОБОДИ"

В неділю, 15-го вересня 1963 р., сповниться 70 років від часу появи першого числа „Свободи". Ці свої роковини відзначить „Свобода" випуском скромного ювілейного числа в збільшеному об'ємі з датою суботи, 14-го вересня. Тому й англомовний „Український Тижневик", який появляється із суботнішнім виданням щоденника, цим разом друкується один день раніше, разом з цим п'ятницевим числом „Свободи".

Віце-през. Л. Джонсон переїхав з Фінляндії у відвідини до Норвеґії

Осльо. — Віце - президент Ліндон Джонсон закінчив у минулий вівторок свої відвідини у Фінляндії та переїхав з неї до сусідньої Норвеґії. Загально стверджують великий успіх цієї подорожі „доброї волі" віце - президента Джансона до Фінляндії. Її ціллю було підкреслення, що Америка більше зацікавлена Фінляндією, як будь - кому могло б здаватись, але що вона хотіла би бачити Фінляндію дійсно невтральною. В деяких західних колах стурбовання викликав факт, що Фінляндія, цілком залежна господарсько і військово від Совєтів, спроваджує тепер з Совєтів зброю і тим самим віддається і під політичну контролю Москви. Джансона буцім-то запевнено, що Фінляндія зберігає свою політичну незалежність і що сама Москва не хоче яскраво втручатися в її внутрішні справи, щоб не тратити пропаґандивного атуту, що ось, мовляв, СССР вміє шанувати суверенність таких малих і дуже кволих сусідніх держав. Спонтанні вислови симпатій, що їх виявили фінці, були доказом, що фінський нарід всі свої симпатії має для Заходу.

СССР вимагають зміни членства держав в Раді Безпеки ОН

Об'єднані Нації. — Совєтський Союз відновив старання, щоб до Ради Безпеки Об'єднаних Націй ввійшли в більшій скількості представники Азії й Африки. Совєтський представник в ОН Микола Федоренко зголосив в меморіялі до Комісії ОН для ревізії чартеру вимогу, щоб зреорганізувати Раду Безпеки ОН так, щоб 6 непостійних мандатів в тій Раді поділити між Азію, Африку, Східню і Західню Европу, Південну Америку і Середній Схід. Коли б перевести той плян, тоді втратили б один мандат південно - американські країни і Британський Коммонвелт, що вони його мають за традицією від 1946 року. Західні держави признають арґумент, що від того часу змінився уклад сил в Об'єднаних Націях і нові азійсько - африканські держави повинні мати постійне представництво в Раді Безпеки, але вони хочуть перевести це через побільшення теперішнього членства Ради Безпеки (тепер є в ній 5 постійних членів і 6 непостійних). Однак СССР саботує такий плян, узалежнюючи побільшення членства в Раді Безпеки від виключення з неї Вільного Китаю та введення на його місце — комуністичного Китаю.

Франція плянує драстичні засоби проти інфляції

Париж. — Французький прем'єр Жорж Помпіду заповів драстичні заходи уряду проти загрози інфляції, яка може захитати всією економікою Франції і погребати її теперішній добробут. Цей „стабілізаційний" плян має на увазі поважне зменшення державних видатків, подорожчання кредиту, договорення з власниками великих крамниць щодо збереження цін та зберігання по змозі на теперішньому рівені висоту платень. Перегони між цінами продажу різних товарів і платнями службовиків та робітників стали найбільшою загрозою, що прийде інфляція із знеціненням франка. За останній рік ціни першої потреби зросли у Франції на 6%, коли в тому самому часі в ЗДА зросли на 1,5%. За останніх три роки ціни першої потреби, особливо харчів, зросли на 16%. Зате винагорода, особливо в удержавнених ділянках промислу і в державних установах, стоїть далеко позаду зросту цін і воно спричинює гострі атаки збоку робітничих спілок. Окремий поважний натиск на уряд роблять хліборобські організації з уваги на „ножиці", існуючі між сільсько-господарськими і промисловими цінами.

Араби схвильовані успіхами Ізраїлю

Каїро. — Політична Комісія Арабської Ліґи перевела у минулий вівторок довгі наради з приводу збільшенної активности Ізраїлю в неарабському світі в Азії й Африці та зокрема на Середньому Сході. Названа Комісія схвалила низку рекомендацій, що їх має пред'явити Раді Ліґи, яка почала свої наради в четвер 12 ц. м. До Арабської Ліґи належать 13 держав. Зокрема арабські країни були заскочені, що Кипр визнав Ізраїль і що ті дві країни рішили обмінятись амбасадорами. Так само занепокоєння викликала пожвавлена торгівля Ізраїлю з Туреччиною й Іраном, двома мусульманськими країнами. Виринула знову справа арабських втікачів з Палестини з 1948 року і концепція створення для них окремої „палестинської батьківщини". Проти цього проєкту висловлюється віддавна Йорданія, яка має в своїх кордонах найбільше отих колишніх палестинських втікачів, що включилися в йорданське життя.

Совєти хочуть заборонити продаж виданої англійською мовою повісти І. Стаднюка „Люди не янголи"

Лондон. — Як повідомляє лондонський часопис „Сандей Таймс", совєтська торговельна місія в Лондоні почала заходи про заборону продажу виданої в Англії видавництвом „Моно Пресс" книжки Івана Стаднюка п. н. „Люди — не янголи", що її перша частина появилася була на сторінках ленінградського журналу „Нева" і викликала широке зацікавлення і в СССР і за кордоном своїм насвітленням доби насильної колективізації в Україні. Свої заходи совєтське торговельне представництво мотивує тим, що воно само приготовляє публікацію цієї книжки англійською мовою і що авторизоване видання її має появитися у видавництві Артура Баркера в Лондоні з епілогом, що його написав сам автор. Опублікована видавництвом „Моно Пресс" повість І. Стаднюка перекладена на англійську мову Патріком Спальдіном й Іваном Антоненком і надрукована з малюнками У. Шабанова. Другий з перекладачів Іван Антоненко, українець, був репресований за сталінського режиму, еміґрував в 1942му році- і перебуває тепер в Англії, де тому 7 років заснував своє видавництво „Моно Пресс". Повість Стаднюка видав Антоненко без згоди автора, який живе в СССР, що в Англії дозволене, бо СССР не належить до Міжнародної Конвенції охорони авторських прав. Не зважаючи на совєтські протести, В-во „Моно Пресс", що його адреса є 20 Лондон Стріт, Лондон В. 2, книжку Стаднюка, яка на американські гроші коштує 4 доляри, поширює далі. І. Антоненко заявив в окремому інтерв'ю представникові „Дейлі Геральд", що він приготовляє теж фільмовий сценарій з повісти Стаднюка.

● **Секретар праці** Віллард Вірц видав зарядження, згідно з яким не вільно затруднювати 16 і 17-річних працівників при машинах, що виробляють із м'яса так звані „гамбурґери", бо ця праця є дуже небезпечна для молоді.

ЗДА ВИМАГАЮТЬ ЗМІН В УРЯДІ І ПОЛІТИЦІ ПІВДЕННОГО В'ЄТНАМУ

Пані Нґо Дінг Нгу на сайґонському летовищі перед відлетом до Юґославії

Сайґон. — Американський амбасадор в Південному В'єтнамі, Генрі Кебот Ладж „порадив" президентові тієї країни Нґо Дінг Діємові, щоб той відсунув від влади свого брата Нґо Дінг Нгу і казав йому виїхати за кордон з своєю дружиною, — як також настоював на конечності переведення різних реформ в Південному В'єтнамі, починаючи від скасування цензури у відношенні до закордонних кореспондентів. Водночас, названий амбасадор ЗДА звернув увагу в'єтнамському президентові, що щораз більший натиск збоку американського Конґресу може примусити Уряд скоротити допомогу Південному В'єтнамові. Нґо Дінг Дієм буцім-то заперечував, наче б приявність його брата в уряді шкодила популярності уряду у в'єтнамському народі і була шкідлива для країни та вказував на те, що його брат Нґо Дінг Нгу має в своїх руках поліцію і військові спеціяльні частини, ото ж ніби нема практичної можливости відсунути його з уряду. Але ця справа „відкрита", бо Ладж заповів, що вневдовзі знову говоритиме з президентом. Тим часом члени родини Нґо аґітують за кордоном в користь своєї родинної влади в Південному В'єтнамі. І так, брат президента Нґо Дінг Дієма архиєпископ Нґо Дінг Тук приїхав спершу до Риму, а відтіль несподівано подався до Ню Йорку. У Римі він заявив, що американці витратили найменше 20 мільйонів долярів для скинення режиму Нґо Дінг Дієма. Названий архиєпископ приїхав буцім-то у зв'язку з недалеким відкриттям дальшої сесії Вселенського Собору (29 ц. м.), але — за газетними твердженнями — мав старатися в Папи, щоб той не виступав проти режиму його брата. Ватикан відмежувався від переслідування режимом Нґо Дінг Дієма буддистів та став на становищі, що це політична, а не релігійна боротьба, але водночас Папа Павло VI закликав до примирливого становища і до замирення південно-в'єтнамського уряду з буддистами. Тим часом в останній хвилині відкликано авдієнцію архиєпископа Нґо Дінг Тука у Папи, а сам той архиєпископ признав, що державний секретар Ватикану заборонив йому складати будь-які заяви про ситуацію в Південному В'єтнамі. Проте названий архиєпископ, прибувши в середу 11 ц.м. на летовище в Ню Йорку погодився перевести пів години на розмові з журналістами. Він твердив, що тільки „дуже мало хто" з-посеред буддистів бере участь в протирежимовій акції у Південному В'єтнамі та що у тому краю панує „спокій". Архиєпископ Нґо Дінг Тук пояснив свій приїзд до Ню Йорку бажанням „відбути приватні розмови з моїми приятелями, кардиналом Спелманом і єпископом Фултоном Шіном". Відвідини ніби були вже давно заплановані, але речник кардинала Спелмана заявив, що про відвідини південно-в'єтнамського архиєпископа ніхто тут раніше не знав. Водночас пані Нґо Дінг Нгу, дружина згаданого вище президентового брата, яка разом із своїм чоловіком є головною пружиною дикаторської і репресійної та назадницької політики режиму в Південному В'єтнамі, зокрема переслідування буддистів, прибула, після короткої зупинки в Ливані, до Београду на міжпарляментарну конференцію. Вона є членом південно - в'єтнамського парляменту і очолює делеґацію від тієї країни. У Београді вона підтримувала погляд свого чоловіка і швагра, що президент Кеннеді є „фальшиво поінформований" про ситуацію в Південному В'єтнамі та про конфлікт з буддистами, та при цьому висловила низку образливих заввaг на адресу Дж. Ф. Кеннеді. Мовляв, Кеннеді є угодівцем і пристосуванцем, який старається якось пристосуватись до зачутих ним голосних опіній, — цим ніби вона пояснила критику, яку президент Кеннеді висловив в своїх останніх пресових інтерв'ю на адресу політики президента Нґо Дінг Дієма. Пані Нґо Дінг Нгу ніби плянує прибути теж до Америки: вона має важний дипломатичний пашпорт і тому має вільний вступ сюди. В самому Південному В'єтнамі неспокій: уряд закрив дальших 5 середніх шкіл, діставша інформації про пляновані там демонстрації учнів. Разом з попередніми арештуваннями впродовж останнього тижня — виарештувано к. 4.400 середнєшкільників. Доля цих арештованих — головна проблема в столиці краю, Сайґоні. — На бойовому фронті — комуністичні партизани мали великий успіх, перевівши несподіваний наскок одночасно на дві повітові столиці, Кайнуок і Дамдой. Державні парашутисти звільнили обидва міста, що їх проте комуністи встигли поруйнувати під час одногодинного володіння. Втрати по обох сторонах дуже високі. Комуністи виступили проти обох тих міст силою по 500 сильно озброєних і фахово вишколених вояків.

У СВІТІ

● **Західньо-німецький міністер** внутрішніх справ наказав перевести слідство, чи справді тайна німецька поліція переводить телефонічні підслухи, як також заінсталювала крадькома підслухові апарати в помешканнях різних установ та видатних німецьких і закордонних діячів. Такий закид проголосив часопис „Ді Цайт".

● **В готелі „Рояль" в Будапешті** один із кельнерів захворів на віспу. Серед 220 чужинецьких туристів в готелі не стверджено віспи. Готель піддано карантанні та цілий Будапешт проголошено „зараженим обширом" з особливими розпорядками.

● **Командування американських військ в Південному В'єтнамі** видало наказ, щоб американські вояки по в'єтнамських містах не виявляли активно своєї прихильности до демонстрантів, що виступають проти південно-в'єтнамського уряду. Американські військовики, які не перебувають в бойових частинах та живуть по містах, як військові дорадники і фахівці у вишколюванні в'єтнамського війська, нераз скидували з вікон сміття на поліцію, яка поборювала демонструючих буддистів та студентів.

● **Ще один перекинчик,** колишній американський вояк в Корейській війні, покинув комуністичний Китай і переїхав до Гонг Конґу, щоб вернутись до Америки. 31-річний Ліонард Раш заявив, що він не знає, чому він залишився в комуністичному Китаї та що зробив „безглузду помилку". Він, як чужинець, мав упривілейовану харчову карту і діставав „аж" 4 і пів фунта м'яса на місяць. Одружився з китайкою і має з нею 15-місячну дівчинку. В комуністичному Китаї з-посеред первісних 21 перекинчиків залишилось ще 5.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mony orders вис тавляти на: "Svoboda"

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Хрущов і його співіснування

В обличчі започаткованої Хрущовим мирної коекзистенції із Заходом, зокрема із ЗДА, багато людей у світі і в Америці готові вже повірити, що таке співіснування буде вічним, що московські большевики готові зрезиґнувати із своїх плянів знищити капіталізм чи, як висловився Хрущов, „поховати" його.

Тим часом сам Хрущов, увесь провід міжнародного комунізму та й самі таки американські комуністи трактують „мирне співіснування", як тактичний засіб, корисний для їхніх намагань знищити американський спосіб життя і поховати „американський капіталізм". Проголошуючи політику коекзистенції і підписуючи всякі договори із Заходом, Москва ні на хвилину не резиґнує із своєї мети: встановлення комуністичного ладу на руїнах і цвинтарях „імперіялістичних капіталізмів".

Виявом справжнього ставлення московського комунізму і його теперішніх вождів до ЗДА може бути відзначування в совєтській пресі 45-річчя Ленінового „Листа до американських робітників", в якому він передбачає неминучий упадок „американського імперіялізму і капіталізму". В одній із статтей з приводу роковин цього листа, опублікованій у московських „Ізвєстіях" з 18 серпня цього року під характеристичним заголовком „Історія розвивається згідно з передбаченнями Ільїча", тобто Леніна, стверджується: «Небагато є в історії документів, життьова сила і незаперечність яких були б так блискуче потверджені ходом подій, як це сталося з ленінським „Листом до американських робітників»".

Свого листа Ленін написав 20-го серпня 1918-го року, опубліковано його в „Правді" 22-го серпня того ж року, а потім був він перепачкований комуністами аґентами до ЗДА. В цьому листі Ленін визначив З'єдинені Держави Америки, як „головну опору війни і реакції", і це визначення у 1960-му році повторено й поширено у відомій московській декларації вісімдесят і однієї комуністичної партії в словах: „американський імперіялізм є головною опорою світової реакції, міжнародним жандармом, ворогом народів усього світу".

Встановлюючи, як головну мету, знищення чи пак поховання „капіталістичних ЗДА", Ленін водночас із цим визначив шляхи до тієї мети і тактику, що її мусять американські комуністи дотримуватися. Він звертав їм увагу на те, що в усякій війні і боротьбі не можна йти простим шляхом, а треба обов'язково „маневрувати, лявірувати і навіть інколи відступати в очікуванні моменту, коли в країні дозріє революція, що назріває в інших країнах". Водночас із цим Ленін підкреслював вагу компромісів у політиці, „компромісів, які послаблюють ворога і скріплюють позиції революціонерів", і попереджував, що, хоч революція в світі і в ЗДА неминуча, все ж таки не можна робити ставки на неминучість тієї революції в якомусь визначеному короткому реченці".

Повного тексту Ленінового листа з 1918-го року „Ізвєстія" не надрукували, бо висловлені в ньому думки про поступовий занепад „американського імперіялізму" не тільки не здійснилися, але й виявилися цілком фальшивими. Зате пропоновані Леніним шляхи і способи, з допомогою яких має бути знищений „американський імперіялізм", Москва повністю застосовує в хрущовському „мирному співіснуванні", включно з останнім договором про заборону нуклеарних випробувань.

Турботливі настрої в Европі

Всупереч відносному спокоєві і безжурності в країнах Західньої Европи з високим добробутом, керівні політичні чинники глибоко стурбовані дальшим розвитком взаємин між Европою і Америкою, з одного боку, та ходом холодної війни з СССР з другого. Звертає на це увагу знаменна кореспонденція з Женеви в тижневику „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 16-го вересня п. з. „В Европі — чимраз більші сумніви щодо ЗДА". Ці сумніви породила передусім теорія французького президента де Ґоля, що Америка скоріше чи пізніше „відійде" з Европи, що Америка не захоче ризикувати знищенням власних міст задля рятування Европи і що тому треба творити власну атомову зброю, — „стримуючу силу" проти загрози совєтської аґресії. Хоч з американського боку рішуче заперечується цьому і хоч ніби логіка диктує, що від безпеки Західньої Европи залежить також безпека Америки, отож вона довго ще зберігатиме свої війська в Европі, згадані сумніви підсилюються деякими іншими фактами. Наприклад, велике схвилювання викликала заввага голови сенатської Комісії закордонних справ Дж. В. Фулбрайта, що коли Західня Німеччина не імпортуватиме американських курей, то ЗДА повинні відкликати з Німеччини поважну частину свого війська. Західньоевропейські політики схвильовані, що Америка може завернути до політики ізоляціонізму з таких причин, як інтереси американського експорту.

Водночас розвіялись великі надії на Европейську Економічну Спільноту, пов'язувані з її первісними чималими успіхами. Дисонанси, що постали між 6-ма її державами - членами з приводу „вета" Франції проти прийняття Британії, поглибились внаслідок неможливости вирівняти політику у відношенні до сільськогосподарської продукції та її збуту. Відродження французького націоналізму променює й на інші західньоевропейські держави. Ідея єдности Европи існує далі в теорії, але практично здійснюється вона дуже поволі, а коли б і зреалізувалась, то як вияв европейського націоналізму, протиставленого націоналізмові американському. Але цей націоналізм ще зазаслабий, щоб змусити західньоевроейських членів Атлантійського пакту витрачати на власну збройну силу більше грошей, як вони тепер витрачають.

Атомовий американсько - совєтський договір поглибив европейські сумніви, породивши острах, що ЗДА й СССР можуть таки порозумітись — коштом Західньої Німеччини в першу чергу та коштом Західньої Европи взагалі. Хоч Західня Німеччина приступила до атомового договору, щоб не дискредитувати американської дипломатії, неспокій німців позначився дуже виразно в декларації, що на майбутнє Німеччина не буде підтримувати ніяких західньо - східніх переговорів, у яких нехтуватиметься проблему об'єднання Німеччини. Отож, західньоевропейських політиків глибоко турбує підкреслювана Америкою тенденція до миру. В загальному — твердить цитований американський журнал — західньоевропейські столиці переконані, що Америка дала вхопити себе у пастку, що її на неї заклали большевики з суто тактичних причин, з уваги на свій гострий конфлікт з китайськими комуністами.

Тому насправді нема ані загального миру у світі, ані гармонії між західніми союзниками. Єдина потіха в тому, що й у комуністичному світі нема гармонії.

СЕНАТОР БЕРРІ ҐОЛДВОТЕР

До президентських виборів залишилось ще понад 13 місяців, а вже тепер серед республіканців ведеться жвава кампанія за те, хто мав би бути їхнім президентським кандидатом у 1964-му році. Демократи не мають з цим клопоту, бо їхнім кандидатом напевно буде теперішній президент Кеннеді.

Минулого року чоловим республіканським кандидатом на президента став нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер, після того, як колишній віце - президент Ричард А. Ніксон рішуче відмовився кандидувати в 1964-му році. Цього року популярність Рокефеллера, як твердить преса на основі різних опитувань виборців, зменшилася, і найповажніший противник нюйоркського губернатора, арізонський сенатор Беррі Ґолдвотер, хоч і не проголосив публічно своєї кандидатури, вже кілька місяців виступає як майбутній кандидат на президенську номінацію.

Наприкінці минулого тижня преса принесла повідомлення про те, що Голдвотер замовив в готелі Марка Гопкінса, в Сан Франсіско, цілий 15-й поверх з 50-ма кімнатами, щоб примістити там на час Республіканської Номінаційної Конвенції свій „штаб" із 76 осіб. Таке величезне приміщення коштуватиме по долярів 1 650 денно.

Шанси нюйоркського губернатора зменшилися на політичній шахівниці після того, як він одружився із розведеною жінкою, матір'ю малих дітей. Сам Рокефеллер не хоче публічно признати факту, що популярність сенатора Голдвотера зростає, хоч на численних зборах арізонського сенатора, який не є визначним інтелектуалістом і впливовим політичним маніпулянтом, вітають із захватом, що про нього самому сенаторові ще рік тому й не снилось.

Це признають навіть вороги Ґолдвотера. Один сенатор-республіканець із східніх стейтів сказав журналістові: „Є люди, які пішли б за Ґолдвотером навколішках". А один запальний юнак із Тексасу навіть заявив: — „Чи бачите отой високий будинок? Коли б Ґолдвотер сказав мені скочити з нього, то я негайно це зробив би, не питаючись, на що йому це потрібно".

Популярність Ґолдвотера вашингтонський співробітник „Ню Йорк Таймсу", Том Вікер виясню́є так: „Таємниця успіхів арізонського сенатора лежить в його особі, а не в зміні програми Республіканської партії. Ґолдвотер подобається людям, бо є милим і щирим у відносинах з ними. Його гарна зовнішність допомагає йому впливати на людей, переконувати їх у слушності тих справ, які він обстоює".

Програма Ґолдвотера — пише Том Вікер — така проста, що її легко розуміють найширші кола слухачів на зборах. В справі прибуткових податків він пропонує ступнево вирівнювати їх так, щоб усі люди були однаковими в очах урядовців податкового бюра. В справі видатків Уряду треба, на думку Голдвотера, щороку зменшувати їх на 10 відсотків. Так спрощено представляє цю справу журналіст Вікер.

Поважне число безробітних у ЗДА пояснює сенатор Голдвотер тим, що від 1932-го року, це значить від президентури Ф. Д. Рузвелта, не діє в цій країні як слід система вільної конкуренції. Треба проґнати з Куби Кастра — каже він — і негайно буде розв'язана кубинська криза. Також радить він зірвати дипломатичні зв'язки з Хрущовим та його клікою вбивників. А в справі східнього Берліну, треба рішуче заявити Москві, що це „не її бизнес".

Хоч це все прості вирішення, яких не вдалося б у такий спосіб зробити ЗДА, бо вони мусять рахуватися ще й із своїми союзниками, така „панацея" подобається широким колам виборців, а передусім подобається романтичним американцям, які воліють розв'язувати проблеми, не дивлячись на те, чи можна це зробити.

Вікер ствердив, що за Ґолдвотера висловлюються такі виборці:

— 110-відсоткові антикомуністи, серед яких є прихильники Т-ва ім. Джана Бирча, а також усі ті особи, які твердять, що комуністичні впливи сягають аж до президента Кеннеді, до головного судді Найвищого Суду Ірла Воррена, ба навіть до колишнього президента Айзенгавера.

— Деякі фінансисти - мільйонери правих поглядів, які не жалують грошей на те, щоб підтримувати консервативні елементи проти поступових та ліберальних впливів. З цих грошей користають різні політичні діячі стейтового та місцевого маштабу, ведучи політичну кампанію в користь консервативних кандидатів.

— Численні студенти коледжів, бо молодь, прагнучи нового, завжди любить виступати проти того, що є, отже в даному випадку проти так званої добродійної держави, проти завеликого впливу держави на громадянське життя.

— Стара республіканська ґвардія, традиційні консервативні республіканці, які активно підтримували покійного сенатора Роберта Тефта, і які не радо погодилися на Айзенгавера, що переміг був цього сенатора.

Користає Ґолдвотер і з традиційного американського ізоляціонізму, який тепер ще спить, але радо прийняв би позицію якнайбільшого відокремлення ЗДА від решти світу, тим більше, що зв'язок із зовнішнім світом коштує цій країні десятки більйонів долярів від часу закінчення другої світової війни.

Готові підтримувати Ґолдвотера і такі республіканці, які не погоджуються з його політичною програмою, але серед однопартійців не бачать іншого кандидата, що міг би перемогти Кеннеді.

Є й такі поважні республіканці, які, хоч і не вірять у перемогу своєї партії в 1964-му році, гадають, що вона повинна виставити свого консервативного кандидата, щоб порахувати сили, бо деякі республіканські критики бачать свої невдачі в тому, що їхня партія іде занадто наліво, а інші — занадто направо.

До виборів ще більше як 13 місяців, і за цей час може багато дечого змінитися, можуть змінитися і настрої виборців, і популярність кандидатів. Одне певне вже тепер, що за президентуру в Республіканській партії змагатимуться — Рокефеллер і Голдвотер.

Михайло Прокопів

ПО 56 РОКАХ — НА УКРАЇНІ

(15)

Дуже дорогі по київських крамницях теж і харчові продукти. Кілограм волового м'яса з костями і товщем коштує 2 рублі, значить більше, як 2 доляри, стільки ж коштує свиняче м'ясо, кілограм масла 3.65 рублів, 400 грамів хліба — 16 копійок. Дуже дорогі такі вироби, як ковбаса й шинка.

У зустрічах з нами кияни перестерігали, щоб ми вважали з ким говоримо, бо, мовляв поміж людьми плентається чимало аґентів та донощиків, готових вхопитися за кожне сказане туристом слово або донести до КҐБ на тих, що розмовляють з туристами. Київські українці нарікали, що не мають де писати про своє життя й умови праці, що не можуть висловлювати вільно своїх думок. Читати закордонних газет також не можна. Дозволено подекуди комуністичні газети із країн „народних демократій". Не дає нічого людям ні радіо, ні телевізія, які не тільки багато коштують, але безупинно ведуть пропаґанду, яка населенню вже остогидла.

В розмовах з нами кияни розпитували, як живеться людям, зокрема українцям, у ЗДА, і дуже радо вислухували наші відповіді. Особливо ж цікавилися вони тим, хто оплатив нам дорогу, бо не хотіли вірити, що ми приїхали за власні гроші. Були переконані, що дорогу нам — як „американським шпигунам" — оплатили американські капіталісти. Коли ж вони довідалися, що ми подорожували за власні гроші, то дуже дивувалися, звідки ми маємо стільки грошей, тим більше, що в совєтських газетах вони читають день-у-день про страшне безробіття в Америці, нужду й біду. Не хотіли кияни також вірити, що американські робітники мають власні доми, авта. Допитувалися, чи можна у ЗДА читати комуністичні газети. Коли ми сказали, що в Америці продають всі газети й журнали із СССР, дуже дивувалися. Дехто сумно підсміхався і стверджував, що в „капіталістичній" Америці не так то вже й погано живеться робітникам.

Побували ми по деяких київських церквах. Як і в інших містах, церкви тут небагаті і люди в них вбого зодягнені. Під церквами часто зустрічали ми жебраків. Всюди в Україні по церквах російські відправи, українських відправ ми не чули.

Оглядали ми також київське метро, по-американськи собвей. Будували його ті самі інженери, що й московське метро. Тунелі і стації в київському метрі вузькі, невисокі, але дуже гарно влаштовані і чисті. Поїзди, як і трамваї та автобуси, переповнені, особливо в час, коли робітники та службовці вертаються з праці. Наші провідники хвалилися, що совєтський уряд дуже дбає про історичні пам'ятки, казали, що на відновлення бань на св. Софії витрачено понад 8 кілограмів золота. Оглядаючи Собор всередині, цього дбання ми не завважили, бо стіни й підлоги його понищені, повибивані, всюди ями і бруд. Коло однієї домовини нам сказали, що в ній похований Ярослав Мудрий, але ніде не було про це ніякого напису. На наші запити, хто допровадив історичні пам'ятки України до такого занепаду, поводатори відповідали, що це — „ґерманські вандали". На моє питання, хто поскидав з церков хрести, провідниця відповіла, що це її „не касається". Дуже добре враження справила на нас Софійська площа з пам'ятником Хмельницькому.

На одному домі на Велико-Васильківській вулиці побачив я таблицю з написом: „Тут жив і писав свої твори Остап Вишня". Про те, що совєтська влада „нагородила" О. Вишню за ці твори концтабором, на таблиці не було згадки. Під таблицею ваза з квітами, що їх приносять київські українці.

Купив і я китичку квітів і поклав їх під таблицею Вишні — за його „усмішки". В момент, як я це робив, підійшов до мене якийсь чоловік з палицею в руці і почав питати, звідки я приїхав і звідки знаю „етаво українскаво сепаратіста" і „враґа родіни". Я відповів йому, що я з Америки, що читав твори Остапа Вишні і коли він справді український націоналіст, то йому належиться від мене поклін.

На Хрещатику зайшов я до книгарні, щоб купити якусь українську книжку. Всі книжки були російською мовою, і я рад-не-рад мусів узяти „Слово о полку Ігореві" в російському виданні. Я запитав диркектора книгарні, чому в Києві, в столиці України, в українських ніби книгарнях немає українських книжок? Він відповів мені по-російськи, що в Києві і в інших містах студенти вчаться по-російськи і молодь любить читати російські книжки. Почувши це, я хотів запитатися редакторів „проґресивних" газет в ЗДА, де й коли вони чули чи бачили, що в Києві по школах розцвітає українська мова. Адже відомо мені, що дехто з цих редакторів, бачивши в читальні українського села здебільша російські книжки, кляв на всі лади („най то шляґ трафить") і мало не плакав з образи.

29-го червня був останнім днем нашого перебування в Києві. Ми ходили по місті, прощалися із знайомими і наостанку зайшли до Товариства культурних зв'язків з українцями за кордоном. Там для нас приготовили смачний обід, на якому були присутні голова Т-ва Ю. Смолич, його заступник М. Тарновський, редактор газети „Вісті з України" Г. Мілодан, службовці Т-ва і члени редакції „Вістей".

На прохання господарів туристи почали ділитися враженнями з відвідин України. Наші „проґресивні" провідники дуже все хвалили, виявляли своє задоволення і захоплення. Говорив під час обіду також і Смолич, усе про „американський імперіялізм" і про те, що нам, американським українцям, треба з ним боротися. Потім були різні запити, між ними і мій: чому мені заборонили відвідати рідне село і зустрітися з моєю родиною? Ще запитався я, чому в Москві можна було оглядати гробівці російських царів і пам'ятки російської історії, усю колишню російську славу в усій її пишноті, а не можна так само оглядати пам'ятки української історії, могили українських князів і гетьманів? Чому в московських музеях українських князів зараховано до „русских"?

Звертаючися до М. Тарновського, я запитав його ще, чому уряд Української ССР не старається показати туристам також українську історію і культуру, а показує тільки дрантиві поміщицькі двори, попереоблювані на колгоспи, усякі корівники і свиноферми? Чому українським туристам не показують в Україні козацької слави, що про неї писав Шевченко, Суботова, Чигирина, Батурина?

Ще не закінчив я питатися, як мої супутники - „проґресисти" з туристичної групи почали кричати, щоб я сідав. Їх успокоїв Тарновський і дозволив мені говорити далі. Але, коли я ще раз висловив побажання, щоб українцям із закордону показували українську історію і культуру, то знову почався крик, і Тарновський наказав мені сідати, сказавши: „Ми добре знаємо, чого ви хочете, товаришу Прокопів!"

Так закінчилося наше прийняття в Товаристві культурних зв'язків з українцями за кордоном.

До ЗДА ми верталися через Москву. По дорозі не було нічого цікавого, і в Москві вже нам не хотілося ще раз оглядати „русску славу". Про свою відбуту по 56 роках подорож по Україні згадую я з приємністю, хоч там і не дозволили мені відвідати рідного села, в якому я народився, і моїх рідних в тому селі. Все ж таки я багато бачив і багато навчився. В пам'яті зберігатиму гарний спогад про багатьох людей, що їх пізнав під час подорожі і що щиро й тепло поставилися до нас. Згадую щиро і нашу поводатарку Ніну, яка піклувалася про нас усіх і завжди турбувалася, щоб я десь не загубився, коли я залишався позаду, щоб щось побачити чи кимось поговорити.

З Москви ми вилетіли голляндським літаком до Амстердаму, де переночували в доброму „буржуазному" готелі. 30-го червня ранком вилетіли ми з Амстердаму і о годині третій по полудні були вже в Ню Йорку.

(Кінець)

НА СМЕРТЬ о. ПРОТОІЄРЕЯ В. БУКАТИ

У смутку глибокім
сліз повні повіки,
Тамуючи в серці
невимовний біль,
В останню дорогу
проститись навіки
До Тебе, наш Отче,
ми йшли звідусіль.

Ти вірний був пастор
своєму народу,
До нього любов'ю
в душі пломенів,
Любив Україну
безмежно від роду,
За волю, за долю
безмірно болів.

І досі, мов чути,
з амвону лунає
Те слово, той голос,
що нам дорогий.
Хто зможе повірить?
Тебе вже немає
Й Тебе замінити
хто зможе другий?

З Тобою ясніла дорога
в незнане,
І снажилось серце
так спрагле тепер,
Хто ж радощі й болі
ділитиме з нами?
Вже відійшов Ти?
Невже Ти помер?

М. МАТУЛА

Франц Липецький

САРАЄВО В КРОВІ

У червні місяці минуло 49 років від атентату в Сараєві, жертвою якого впали австрійський престолонаслідник, архикнязь Франц Фердинанд і його дружина Софія.

Як на европейські відносини, Сараєво, що тепер належить до Юґославії, досить велике місто з населенням понад 150 тисяч. Розташоване воно над берегами ріки Мілячка в широкій улоговині і є значним торговельно-транспортовим і промисловим центром.

В році 1908-му Австрія анектувала Боснію і Герцоґовину, зробила Сараєво столицею цих країв і встановила свій льокальний уряд з губернатором на чолі. Цей доконаний факт викликав велике обурення, а водночас і реакцію патріотичної сербської молоді. Вона створила революційну підпільну організацію, ціллю якої було відірвати Боснію і Герцоґовину від австро - угорської монархії і приєднати їх до корінної Сербії. З рук тієї організації гинули не тільки визначні австрійські урядовці, але також і сербські коляборанти. В терористичних акціях допомагала їй таємна сербська розвідка.

За кілька місяців перед приїздом до Сараєва австрійського престолонаслідника, архикнязя Франца Фердинанда, терористи плянували атентат на губернатора Боснії, генерала Потікрета, але розвідка відрадила їм це робити і піддала думку скерувати атентат на архикнязя Франца Фердинанда, бо, мовляв, коли їм удасться його вбити, їх акція потрясе цілим світом і приверне увагу до проблеми Боснії і Герцоґовини. Терористи підготовлялися і чекали...

Немає сумніву, що австрійська контррозвідка знала про намір сербських терористів. Також помірковані урядові сербські чинники звертали на це увагу австрійського уряду і не радили посилати архикнязя під ту пору з візитою, тим більше, що на день 28 червня припадає свято св. Віта, яке серби урочисто відзначають, і терористи, очевидно будуть старатися цю обставину використати.

Австрійський уряд зіґнорував ці перестороги і свого пляну не змінив. Чому? Відповідь насунеться сама, коли звернемо увагу на факт, що австрійська аристократія, яка фактично правила монархією, бо цісар Франц Йосиф був уже старий, не любила його сина Франца Фердинанда за те, що він одружився з не аристократкою і за те, що не дуже то рахувався з аристократією і де міг форсував ліберальні закони. Ще треба додати факт, що австрійський уряд за підшептом німецького був приготований до війни, і австрійські генерали чекали тільки на якийсь поважний претекст, щоб викликати воєнну завірюху.

Пляном убивства архикнязя керував сербський студент, фанатик Гаврило Принцип, тяжко хворий на туберкульозу. Він підібрав собі групу революціонерів, які за кілька тижнів перед приїздом архикнязя мали зібратися в Сараєві в умовленому часі і місці.

28 червня 1914 р. о 10-ій годині ранку Гаврило Принцип зайшов до умовленої каварні. Каварня була переповнена і він з трудом відшукав своїх спільників. Там, у туалеті, дав він їм останні вказівки, вручивши при цьому кожному револьвер-бравнінґ, саморобну бомбу та по кілька капсуль отруї, щоб на випадок арешту покінчили самогубством. Тому, що Принцип не знав, яким мостом буде переїжджати архикнязь до міста, він визначив по одному терористові на кожний міст, а сам з одним із спільників вибрав собі так званий Латинський міст.

Поїзд з архикнязем Фердинандом, його дружиною Софією та невеликим почетом з полковником фон Меріччі на чолі зупинився на залізничному двірці. Там з військовою ескортою зустрів архикнязя губернатор Боснії.

Коли архикнязь з почетом переїздив через міст Кумурія, бомба, кинена терористом, вдарила у верх його авта, злетіла на поміст і вибухнула. Архикнязь вийшов з того неушкоджений, бо його авто було вже поза засягом експльозії. Але відламки бомби влучили полк. фон Меріччі, який їхав наступним автом. Кров струмками спливала з його ран.

Архикнязь, не зважаючи на перестороги почету, вийшов з авта, оглянув рани полковника і наказав негайно завезти його до лікарні. А вернувшись знову до свого авта, просив він дружину, щоб вернулася до поїзду. Однак, Софія рішуче відмовилася залишити його самого.

Автом поїхали вони до міської управи, де відбулася церемонія в честь гостя. Архикнязь був поденервований. Його промова була коротка, шорстка, і в ній він одверто заявив: „Я прибув з візитою, а мене вітають бомбами".

Після закінчення промови він гнівно вийшов із залі і наказав завезти його до лікарні, щоб довідатися про стан раненого полковника. Не довіряючи цивільному шоферові, на його місце призначив він військовика, який не орієнтувався у вузьких та крутих вуличках і тому мусів їхати за іншим автом. Коли переднє авто завернуло в одну з вулиць, губернатор Боснії, генерал Потікрет, який їхав з почетом архикнязя, завваживши, що той шлях не веде до лікарні, закричав грізно: „Дурню, куди їдеш?"

Авто з архикнязем поволі посувалося в напрямі надбережного валу, щоб потім скрутити у властиву вулицю. Принцип із спільником побіг на кінець тієї вулиці і, коли авто з архикнязем опинилось на скруті, вискочив на середину вулички і за яких шість стіп перед автом витягнув револьвер і вистрілив кілька разів.

Перший постріл поцілив архикнязя в шию і перетяв жилу, з якої рясно потекла кров. Архикнязь підвівся і, побачивши, що його дружина теж поранена, нахилився до неї і через силу прошепотів: „Софіє, не вмирай, живи для дітей". По кількох годинах вони обоє померли.

Гаврила Принципа негайно після атентату зловили і в австрійській тюрмі карався він до 1917-го року, коли помер на туберкульозу.

Шеф головного штабу австро-угорської армії, Конрад фон Гетцендорф, довідавшись про смерть архикнязя, вигукнув: „Нарешті!" Значення цього слова було ясне. Знайшовся претекст для проголошення війни Сербії, з якою Російська імперія була зв'язана військовим союзом. Проте, щойно в місяць після атентату, 28-го липня, Австро-Угорщина виповіла війну Сербії, яка відкинула австрійський ультимат. Німеччина перша виповіла Росії війну — Австрія пішла за нею і в такий спосіб розпуталася перша світова війна, в результаті якої на полях бою впали мільйони людських жертв, залишилися мільйони калік, вдовиць і сиріт.

Отак судилося архикнязеві Францеві Фердинандові, щоб він своєю і своєї улюбленої дружини Софії смертю причинився до захитання і упадку царської імперії.

ОБОВ'ЯЗОК КОЖНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ, УСТАНОВИ І ОРГАНІЗАЦІЇ — ВИСЛАТИ СВОЇХ ПРЕДСТАВНИКІВ ДО ВАШИНГТОНУ В ДЕНЬ ДЕДИКАЦІЇ ПЛОЩІ ПІД ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКОВІ, — 21-ГО ВЕРЕСНЯ 1964 РОКУ.

ЗАКЛИК

В СПРАВІ УЧАСТИ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ НЮ ЙОРКУ В УРОЧИСТОСТІ БЛАГОСЛОВІННЯ ПЛОЩІ ПІД ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКОВІ

УКРАЇНКИ И УКРАЇНЦІ!

Дня 21-го вересня 1963 р. відбудеться у Вашингтоні, Д. К. урочисте Благословіння Площі під Пам'ятник Тарасові Шевченкові. Після благословіння проходитиме в готелі Мейфлавер концерт хору „Кобзар" зі сольоспівом пані Марти Кобрин-Кокольської, фортепіяновим виступом п. Романа Рудницького, рецитацією пп. Иосипа Гірняка і Василя Шуста, а відтак Бенкет з участю високих достойників Уряду ЗДА та визначних представників американського політичного світу. Ця урочистість має бути величавим виявом нашої відданости заповітам Кобзаря та могутньою демонстрацією за волю і незалежність України.

Тому закликаємо все українське громадянство нюйоркської метрополії взяти масову участь у цьому всенародньому святкуванні. Зокрема звертаємося до всіх без винятку українських організацій нашої метрополії, щоб вони вислали туди обов'язково своїх представників з прапорами та заохотили своїх членів до численної участи у згаданому святкуванні.

Для спільного переїзду з Ню Йорку замовлено комфортові автобуси лінії Greyhound, які від'їдуть з-під Народного Дому в Ню Йорку, при 140-142 Друга Евню, **в суботу, 21-го вересня в год. 7-ій ранку.** Поворот до Ню Йорку того самого дня, безпосередньо після бенкету. Ціна переїзду в обидві сторони 10 долярів від особи.

Зголошення та оплату за автобуси приймають:

1) Підписані Комітети в кімнаті ч. 23 Українського Народного Дому в Ню Йорку, на 1-му поверсі, щоденно, а саме в робочі дні в часі від 7-ої до 9-ої год. вечора, а в суботу та неділю від 1-ої до 6-ої год. по полудні;

2) ОУА „Самопоміч" у своїй домівці при 98 Друга Евню, в урядових годинах;

3) Крамниця АРКА й СУРМА в своїх бизнесових годинах.

В усіх цих місцях можна купити також квитки (білети) на концерт і бенкет, теж по 10 долярів від особи.

Є побажане, щоб усі учасники були приявні також на концерті і бенкеті, а хто не зможе, то нехай візьме участь принаймні в імпрезі на площі.

Зголошення на автобуси та концерт і бенкет приймається **від четверга, 12-го вересня до вівтірка, 17-го вересня включно.**

Хто зголоситься не пізніше 14-го ц. м., того ім'я буде вміщене у святковій програмі.

ОБ'ЄДНАНИЙ КОМІТЕТ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ м. НЮ ЙОРКУ, ВІДДІЛ УККА та КОМІТЕТ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ на м. НЮ ЙОРК

З'ЇЗД МАТУРИСТІВ СТАНИСЛАВІВСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ

У 50-річчя першої матури в українській державній гімназії в Станиславові (1913-1963) відбувся в Торонті 22-го червня, З'їзд - зустріч колишніх учнів і професорів цієї школи, яка перетривала майже 40 років, бо від 1905 до 1944 року.

Цю небуденну зустріч заініціював гурток матурантів першого випуску 1913 року, а саме: Теодор Белей, Мих. Девоссер, Дм. Козій, Леонтій Максименко, Тимотей Мацьків, Іван Рибчин, Волод. Рудавський і Ів. Юріїв. Підготовою З'їзду займався Діловий Комітет в складі: М. Девоссер — голова, Дм. Козій — секретар, С. Шлапак, Я. Федюшко, Мих. Мацьків і В. Макар — члени.

На З'їзд в залі церкви св. о. Николая в Торонті при вул. Квін - белвудс прибуло понад 80 осіб з різних міст Канади й ЗДА.

День розпочався Службою Божою в церкві св. о. Николая, яку відслужили: о. д-р Б. Липський, о. П. Хомин і о. Яр. Бенеш. По Службі Божій відспівано панахиду за спокій душ всіх померлих кол. професорів і учнів станиславівської гімназії.

По переведеній реєстрації З'їзд відкрив о год. 12-ій вполудне голова Комітету інж. М. Девоссер, вітаючи сердечно всіх учасників. До Ділової Президії обрані: інж. Яр. Гузар — голова, інж. А. Івахнюк — заступник, інж. Яр. Гарасевич — секретар.

В почесній Президії засіли: колишні професори, вдови по кол. професорах, матуранти 1913 року і духовні отці: Яр. Барнич, Василь Безкоровайний, о. Я. Бенеш, Іванна Бригідер, Осип Залеський, Дм. Козій, Марія Ісаїв - Метелля, д-р Л. Максимонько, Ст. Падох-Яворська, Вол. Рудавський і о. П. Хомин.

По молитві, яку провів о. Я. Бенеш, та відспіванні традиційного „Гавдеамус" (яке випало зовсім добре, крім — як звичайно — фатального кінцевого „нос габебіт гумус"), глибоко продуману святкову промову сказав д-р Тимотей Мацьків. Прелегент накреслив історію станиславської „альма матер" та згадав всіх її директорів, професорів і визначніших учнів. Пам'ять померлих вшановано однохвилинною мовчанкою.

З черги представники поодиноких матуральних річників відчитували списки матурантів від 1913 до 1944 року.

Спільний обід відбувся в тій же залі. В часі обіду відчитано незвичайно цікаві спогади про станиславівську гімназію кол. директора Осипа Левицького і ред. Ст. Волинця та повну гумору „Відповідь на анкету" пера Віри Кемпе-Плавущак. Ред. О. Гайський з Клівленду розвеселив до сліз авдиторію, накреслюючи сильветки колишніх професорів та по-мистецьки настанції" учням.
лідуючи їхні „поучення і беш-

В перерві зроблено кілька пам'яткових знімок учасників З'їзду.

В другій частині дня відчитано низку привітань, що наспіли з усіх усюдів від кол. професорів і учнів станиславівської гімназії, в тім же одну телеграму з України. Привітання надіслали: колишні професори — Осип Левицький, д-р Сава Никифоряк, Іван Рибчин, д-р Кость Кисілевський, Іван Голембійовський, далі — Ю. і Н. Каменецькі, Б. і С. Лучаковські, доц. Лев М. Попович, д-р О. Бойчук, інж. Т. Грушкевич, Мих. Дем'янчук, інж. В. М. Ісаїв, інж. М. Вінтонів, Орест Городиський, Роман Гординський, Р. Верес, Ст. Слюсарчук, о. Д. Шевчук, Дарія Ярославська і багато інших, в тім ціла група „австралійська".

Головною темою дальшої наради була справа видання пропам'ятної книги-альманаху станиславівської гімназії. По довшій дискусії обрано Комітет для збирання матеріялів до альманаху в складі: д-р С. Шлапак, інж. Я. Гарасевич, інж. Я. Федюшко, Є. Орищук і В. Макар. Комітет буде діяти в тісній співпраці з загальним реґіональним Комітетом Станиславівців у Клівленді, очоленим ред. Іваном Ставничим, який підготовляє до друку кількатомовий збірник матеріялів про Станиславівщину взагалі.

З'їзд прийняв однодушно опрацьований д-ром Т. Мацьковим проєкт Постанов і резолюцій. Кінцеве прощальне слово сказав інж. М. Девоссер, після чого закрито З'їзд о год. 6-ій вечора і відспівано „Ще не вмерла Україна".

(Зв'язкова адреса для корес-

Зв'язкова адреса для кореспонденції:

W. Makar
140 Buthurst Str.
Toronto, Ontario
Canada

В. М.

ПОСТАНОВИ І РЕЗОЛЮЦІЇ З'ЇЗДУ МАТУРАНТІВ СТАНИСЛАВІВСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ

Торонто, 22 червня 1963

I. З'їзд колишніх професорів і учнів Станиславівської гімназії, що відбувся у 50-річчя першої матури (1913 - 1963, — однодушно:

1) висловлює глибоку вдячність нашій „альма матер" за ті незнищимі духові цінності, які нам школа дала на дорогу нашого життя,

2) в глибокій пошані клонить голови перед тінями загинулих на полі слави в обороні батьківщини України, помордованих ворогами - наїзниками, та померлих колишніх наших директорів, учителів і товаришів — учнів школи,

3) шле гарячий привіт усім тим учителям і товаришам — колишнім учням нашої школи, які залишились на батьківщині і для неї чесно, хоч. у неволі працюють,

4) шле сердечний привіт усім тим учителям і товаришам кол. учням школи, що живуть по цей бік залізної заслони, але з будь-яких причин не могли прибути на З'їзд.

II. З'їзд одноголосно:

1) постановляє видати Пропам'ятну Книгу, щоб здвигнути невмирущий пам'ятник нашій Альма Матер, і з тою метою:

2) кличе колишніх учителів і учнів нашої школи причинитися до видання книги статтями і спогадами, які насвітлювали б розвиток нашої школи і її вплив на культурно-освітнє, політичне і господарське життя всієї Станиславівщини, Підкарпаття і Подністров'я,

3) кличе гаряче колишніх учнів нашої школи причинитися грошовими пожертвами до видання Пропам'ятної книги,

4) закликаємо кол. жителів Станиславівщини творити реґіональні комітети у місцевостях більшого скупчення (як Торонто, Вінніпеґ, Едмонтон, міста в ЗДА і ін.) та в порозумінні з НТШ працювати над утриваленням історії культурного, політичного і господарського розвитку ширшої Станиславівщини,

5) створює окремий Комітет Пропам'ятної Книги Станиславівської гімназії.

28 центральних установ і організацій — членами Комітету Пам'ятника Шевченкові

З КПШ повідомляють:

На 110 центральних організацій і установ, які є в евіденції Краєвого Комітету Пам'ятника Шевченкові, до тепер зложили датки всього **тільки 43 централі.**

З них три центральні установи жертвували по $ 1,000. і більше. Три централі жертвували натуральними послугами. 23 центральні установи жертвували по $ 100 і більше, 10 центральних установ жертвували по $ 25 і більше, і 4 центральні установи жертвували менше чим по $ 25. Непотішним фактом є, що ще 57 центральних установ чи організацій не зложило найменшого датку на побудову пам'ятника Шевченкові, а членами Краєвого Комітету можна вважати всього 28 централь. Членом КПШ може стати кожна центральна установа чи організація, якщо зложить принаймі $ 100. на Фонд побудови пам'ятника Шевченкові.

Українські центральні установи і організації мають бути приміром для широкого загалу, та повинні вислати своїх представників на святкування 21 вересня 1963 у Вашингтоні.

К.П.Ш.

$266,313 на фонд пам'ятника Шевченкові

Як повідомляють із КПШ до каси Комітету до кінця липня 1963 року вплинуло $ 266,313. За минулих сім місяців січень - липень Комітет отримав збірки на суму $ 20,-647, а в попередніх двох роках збірка дала $ 245,665.

До кінця липня цього року найкращою збіркою похвалився місяць травень (5,519 дол.) а найслабшою місяць липень (1,003).

Із зібраних грошей $ 215,000 ульокованно в українських та американських фінансових установах. В українських щадницях $ 40,000, в українських кредитових кооперативах $ 85,000, а в американських щадницях і банках уложено $ 90,000.

На чековому конті в банку знаходиться готівка в сумі $ 5,542.

До кінця липня 1963 тільки 19 громад виконало свою квоту. Між ними тільки місто Боффало знаходиться з квотою понад $ 10,000, а міста Твин Сити зі сумою $ 7,000. Обі ці громади осягнули більшу суму, чим виписана квота. Решта громад, що виконали квоти, це громади з квотами від $ 250 до $ 1,000.

Треба зазначити, що в збірці ведуть перед 52 громади, які досі зібрали більше $ 1,000. На першому місці знаходиться місто Ню Йорк (Мангетен і Бронкс) збіркою в сумі $ 24,443. 52-ге місце займає місто Оборн, Н. И., збіркою в сумі $ 1,000.

Потрібні, інформації про вислід збірки та імена всіх жертводавців будуть оголошені в Четвертому і П'ятому Списку, що є в друку. Списки будуть розіслані всім жертводавцям з двома щоденниками (Свобода та Америка) і двома тижневиками (Народня Воля і У. Народне слово).

До кінця липня 1963 вплинули датки від 22,000 індівідуальних жертводавців (кругло), від 1200 установ і організацій і коло 7,000 шкільної молоді.

Зближається закінчення збірки! Тому закликаємо знову:

Українці, які досі не зложили свого датку на Фонд Побудови Пам'ятника Шевченкові, повинні поспішитися з надісланням свого датку!

Крім того КПШ закликає всі місцеві УППЦ пожвавити збірку, щоб завершити квоту!

Краєвий Комітет Пам'ятника Шевченкові

Успіх фахівця

Часто читаємо про успіхи молоді і ми задоволені, що вона добивається їх. Але і серед дещо старших українців помітно стремління до підвищення фахових кваліфікацій, або до спеціялізації.

Серед них не на останньому місці стоять лікарі, які спеціялізуються, та здобувають керівні посади.

Д-р Тамара Панчак з Дітройту якраз і є зразком такого фахівця. Вона походить з Києва, поборола мовні і фахові трудноці та склала стейтові іспити в 1959 році, і цим здобула право на виконування практики в стейті Мишиґен.

Д-р Тамара Панчак

Працюючи в шпиталях, д-р Панчак збирала відомості, доповнювала знання і рішилася виспеціялізуватися, щоб в одній ділянці такої многогранної медицини бути експертом. Відбула практику в Гарпер шпиталі в Дітройті і закінчила її в 1963 році. Це дало їй можливість скласти окремі іспити і стати кваліфікованим педіятром — лікарем дитячих хворіб.

На цьому шляху друзі і знайомі вітають її і бажають повних успіхів.

Д-р Тамара Панчак є членом 94 відділу Українського Народного Союзу, в Детройті.

С. Парфанович

Доповідь д-ра З. Мельника в Ню Йорку

22 червня 1963 д-р Зенон Мельник асистент проф. економічних наук з Пурду Університі, Лафаєтт, Індіяна і бувший студент Українського Технічного Інституту, прочитав лекцію в Українському Технічному Інституті в Ню Йорку на тему: „Методи визначення економічної ефективности капіталовкладів у підприємстві".

Головною метою лекції доповідач поставив виклад теоретичних основ селекції капіталовкладових проєктів з точки погляду адміністрації підприємства. При тому розглянено ці проблеми виключно з позицій західньої економічної теорії і то тільки в аспекті тих економічних організацій, які мають на меті здобуття зиску від інвестованого капіталу.

Засадничо в західній фінансовій науці (на мікро-економічному рівні) є три категорії для вимірювання ефективности капіталовкладів, а саме: 1) час окупности інвестицій, 2) норма рентовности і 3) т. зв. індекс зисковности (тобто відношення дисконтованої суми приплив фондів — готівки — до вартости капіталовкладення). Коли ходить про другий критерій — норму рентовности, він поділяється на т. зв. рахівничу методу (в дійсності їх є декілька варіянтів) й методу дисконтування готівкових приходів за час економічного життя проєкту. Ціллю останньої методи є віднайти ту норму дисконтування, яка прирівнює майбутні припливи готівки, що походять від капіталовкладу з вартістю капіталовкладення. Тому то цю методу часто звуть „внутрішньою нормою звороту" (на інвестований капітал), а в суті вона дуже нагадує „граничну ефективність капіталу" Дж. М. Кейна.

Крім з'ясування способів переведення розрахунків за повищими методами, доповідач докладніше зупинився на порівнянні вислідів усіх критеріїв. Звернено увагу на позитиви й неґативи кожної методи не тільки з точки погляду економічної теорії, а й у відношенні до консеквенцій застосування поданих метедів у практиці за існуванням різних обставин.

Під кінець доповідач подав підсумок його власної методи, яку він тепер розробляє. Його метода бере під увагу проблеми ліквідности, зисковности, оперативних вимог підприємства і практичних моментів у вирішенні й виборі проєктів капіталовкладення. Для осягнення тої мети він впроваджує нові поняття „кривої мінімальної ефективности" та „індексу максимальної ефективности".

Врешті лектор ще подав у дуже скороченій формі спосіб визначення „коштів капіталу" для певного підприємства. Кошт капіталу, виражений у відсотках, часто приймається як мінімальну рентовність, нижче якої, за певними специфічними винятками, проєкти капіталовкладення не можна приймати, поскільки вони стануть стратними у мікро-економічному розумінні.

Професура УТІ й студенти з інтересом прослухали цю доповідь.

Д-р Г. Петриченко
президент Українського Технічного Інституту в Ню Йорку

ПОДЯКА

З волі Всевишнього на 52-му році свого смиренного життя, 20-го серпня 1963 року, відійшов у вічність

БЛ. ПАМ'ЯТІ О. ПРОТОІЄРЕЙ

ВОЛОДИМИР БУКАТА

Несподівана втрата нашого сина й мужа поклала на нас глибокий смуток і невіджалуваний біль.

І в цей тяжкий час ми відчули сердечне співчуття, хвилини розради й допомогу від парафіяльного уряду церкви Св. Вознесіння в Нюарку, парохом якої Покійний був до останньої хвилини свого життя, парафіян храму цього священнослужителів, приятелів та знайомих, поіменно яким не в силі скласти свою вдячність. Складаємо глибоку подяку всім тим, які в дні великого смутку провідали нас і заопікувались нами.

Щиро дякуємо Всечеснішому Архиєпископові Мстиславові — голові Консисторії УПЦеркви в США та священикам: о. прот. Андрій Бек, о. Борисенко, о. прот. Теодор Форостій, о. прот. Віталій Коваленко, о. прот. Омелян Мицик, о. прот. Іван Савчук, о. прот. Артем Селепина, о. прот. Федір Шпаченко, о. прот. П. Стельмах, о. прот. Нестор Столярчук, о. прот. Лев Весоловський, о. прот. Богдан Желехівський, о. Михайло Земляченко, які відправляли Св. Літургії й панахиди, та очолили такий величавий похорон 24-го серпня в місцевій церкві та на українському цвинтарі в Бавнд Брук.

Безмежну подяку складаємо всій молоді, яку так безмежно Покійний любив і яка масово взяла участь, особливо філія ОДУМ-у в Нюарку, в усіх похоронних відправах, та всім парафіянам і безіменним прихожанам храму Св. Вознесіння, які провадили Покійного в останню дорогу.

Ми щиро дякуємо сестрицтву Св. Покрови при церкві Св. Вознесіння, яке так гарно приготовило поминальний обід, приклавши багато свого старання й праці.

Дякуємо всім організаціям, які висловили нам співчуття та склали свої квіти в церкві й на могилі Покійного, та висловлювали своє прощальне слово.

Горем прибиті:

Мама — ВАРВАРА БУКАТА
Дружина — ОЛЬГА БУКАТА

МУН із ЗДА бере участь у Пластовій Зустрічі Канади

Цього літа сталась небувала подія в історії українських молодечих організацій, а саме: молодь із ЗДА поїхала в гості до табору в Канаді, конкретно, Молодь Української Націоналістичної в Ст. Пол-Міннеаполісі вислала групу свого юнацтва на пластову зустріч Західної Канади. Ціллю такого рішення МУН'у було придивитися, як працює Пласт, нав'язати з ним дружні відносини, обмінятися думками про методи праці, а найголовніше пізнати українську Канаду.

Пластова Команда в Едмонтоні пішла назустріч нашому бажанню. П. Саварин, станичний з Едмонтону в листі до нас писав: „Повітаємо вашу молодь між нами як братів і сестер і повернеться вона з враженнями на все життя, бо ми думаємо, що це буде один з найкращих таборів в Канаді".

Треба було ще лише дістати дозвіл від Краєвої Пластової Старшини в ЗДА. Але й там були прихильно до нас наставлені. Відповідь голови КПС, пл. сен. Юрія Ференцевича була: „Краєва Пластова Старшина в ЗДА бажає завжди щирої співпраці між українськими молодечими організаціями і не має ніяких застережень проти Вашого пляну".

Полагодивши всі формальності, ми, мунівці під проводом д-ра Петра Остапчука вирушили вночі 28-го червня автобусом до Вінніпегу. Там на нас вже чекали пластуни з автами. Наш багаж відвезли до залізничного двірця, а нас до голови Пласт-Прияту п. М. Гнатова. Там нас дуже гарно гостили.

Коротку зупинку в Вінніпегу ми використали, щоб поклонитися Т. Шевченкові перед його величавим пам'ятником. Ще пляную чи по їзду, ми конечно хотіли зробити прощу до пам'ятника. Ми відчули містичний зв'язок з Україною. Там ми власними очима бачили величезні осяги наших піонерів в Канаді. Ми тішились, що наші люди тут живуть не лише для щоденного хліба, але й дбають про духові потреби. Тут вперше ми побачили, що є різниця між нашими поселеннями в Канаді і ЗДА. В ЗДА наші люди в більшості летять за доляром. Лише одиниці проявляють ідеалізм і правильно розуміють нашу дійсність, але вони мають величезні перешкоди в своїй праці і зустрічають байдужість загалу. Тому вони часто знеохочуються в своїх поривах.

Опівночі ми трансконтинентальним потягом рушили в дальшу дорогу. Як лише почало світати, ми вже не спали. Ми весь час вдивлялися через вікна швидкого потягу в безмежні сільськогосподарські поля, покриті колосками української пшениці. Проїжджаючи через міста, ми дуже часто бачили українські церкви. Хоч багато з нас України і не бачили, але хвилинами нам здавалося, що ми їдемо українськими степами. Ми мусіли думали, що Україна дуже подібна до Канади. Коли пізніше ми оглядали українські фарми, нам було дуже цікаво знати, звідки і коли наші фармери або їх предки приїхали. Ми були дуже здивовані тим, що вони зберегли рідну мову і звичаї.

Табір відбувся в Сіба Біч, Алберта. Опісля всі учасники виїхали в гори біля Джеспер. Там був найцікавіший етап таборування, бо юнацтво серед прекрасної природи в супроводі досвідчених альпіністів, адвоката Я. Росляка і д-ра Л. Байрака щоденно мандрувало по горах. В поворотній дорозі ми затримались в мальовничій місцевості Маст і там купалися в гарячих джерелах.

Табір відбувався під гаслом: „Зберігайте чистоту рідної мови". В цім відношенні ми в ЗДА не мали труднощів, бо там, де всі говорять по-українськи, ми ніколи не переходили на англійську мову.

Пластова молодь Західної Канади зустріла нас дружньо. Під час двох тижнів спільного таборування ми так зжилися з собою, що коли прийшлося розлучатися, в нас всіх лились рясні сльози.

Ми, мунівці з ЗДА, дуже вдячні всім тим, що уможливили нам цю зустріч з Пластом. Ми це й тепер живемо споминами про гори, про пластові ватри, коли то було стільки гумору і зворушливих, настроєвих хвилин. Ми побачили в Канаді змагання наших земляків за краще майбутнє нашого народу, і це нас дуже скріпило на дусі. Нам дуже сподобалася пластова дисципліна. Все було на стільки гарне, що ще й тепер іноді нам сняться шатра, гори, сніг на горах і гірські озера, серед яких лунає пластова пісня.

П. О.

Зі спорту

Початок нового футбольного сезону на Сході

Вже в наступну неділю 15 вересня, починається на Сході ЗДА новий футбольний сезон, який може принести багато нового і рішального про дальшу долю футболу ЗДА. Згідно з договоренням двох найсильніших ліг на Сході, в цьому сезоні кінцеве точкування клюбів обидвох ліг рішатиме про те, котрі клюби захвалють до новоствореної екстра кляси футболу. Це буде „Велика Дванадцятка Східньої Конференції", зложена з кращих клюбів Німецько-Американського Футбольного Союзу та Американської Футбольної Ліги. По чотири перші дружини обидвох ліг ввійдуть автоматично до найвищої кляси, а дальші чотири дружини одної і другої ліги розіграють між собою елімінаційні змагання за вхід до цієї нової екстра кляси. Ці елімінації будуть переведені за таким пляном: дружина на 5-тому місці Нім. Ліги розіграє двоє змагань за вхід з дружиною на 8-мому місці Американської Ліги, дружина на 6-тому місці Нім. Ліги з дружиною на 7-мому місці Американської Ліги, дружина на 7-мому місці Нім. Ліги з дружиною на 6-тому місці Ам. Ліги, та дружина на 8-мому місці Нім. Ліги з дружиною на 5-тому місці Ам. Ліги. Дружини двох Ліг, які не закваліфікуються до „Великої Дванадцятки", творитимуть нижчу клясу т. зв. „Лігу Східньої Конференції".

Все це є пробою створити на Сході ЗДА одну найвищу клясу футболу. Коли вона викажеться успішною, тоді в наступних роках дружини, які опиняться на двох останніх місцях „Великої Дванадцятки" будуть автоматично спадати до нижчої кляси „Ліги Східньої Конференції", а дві найкращі дружини цієї нижчої Ліги входитимуть до „Великої Дванадцятки".

Всі три українські футбольні клюби на Сході мають вигляди ввійти при кінці наступного сезону до цієї найвищої кляси футболу „Великої Дванадцятки". Це було б справді гарним осягом мати в групі дванадцяти найсильніших дружин футболу на Сході аж три українські дружини, „Тризуб" з Філядельфії, УСК з Ню Йорку та „Чорноморська Січ" з Нюарку. Можливе теж, що завзятий змаг добитися за всяку ціну до найвищої кляси футболу буде таким великим тягарем для численних клюбів на сході, що може пошкодити фінансовій та виховній політиці навіть сильних тепер під цим оглядом клюбів.

в. с.

Футбольні змагання українських клюбів на наступну неділю

УСК Ню Йорк — Б. В. Готче, футбольні змагання за першість „Великої Десятки" Німецько - Американського Футбольного Союзу, відбудуться в неділю, 15 вересня о год. 3.00 по полудні на грищі Метрополітен Овал у Маспеті, Н.Й.

„Тризуб", Філядельфія, згідно з непотвердженими досі інформаціями, мас визначені перші мистецькі змагання Американської Футбольної Ліги на виїзді проти новоприйнятої до Ліги дружини Мадярського Ф. К. в Ню Бронсвіку, Н. Дж.

„Чорноморська Січ" Нюарк, мала б розіграти свої перші мистецькі змагання Американської Футбольної Ліги день скоріше, тобто вже в суботу 14 вересня, проти жидівської одинадцятки „Гакоах" на грищі Метрополітен Овал у Маспеті, Н. Й.

За відмоложення наших футбольних дружин

Минули вакації, і вже почалася підготовка і перші футбольні змагання перед регулярними „баталіями" дружин в своїх лігах.)В останніх днях передсезонової гарячки прихильники наших футбольних дружин будуть настирливо закликати проводи клюбів до скріплення їх складів новими „зірками". Напевно прийде до зміни складів згідно з бажаннями симпатиків, але чи завжди такі потягнення підуть на користь клюбів, можна сумніватися.

Зміни в складах наших репрезентаційних дружин часто конечні. Невідкличною є потреба відмоложувати склади дружин. В нашому футболі в ЗДА і Канаді ці зміни і відмоложування мають особливе значення з огляду на дотеперішній стан українських футбольних дружин. Бо йдеться тут про відмолодження і про українізацію наших клюбів, над якою повинні добре подумати провідники футбольних ланок. Застрик свіжої крови, і то нашої крови, мав би бути тим чинником, який остаточно причиниться до гармонійного розвитку футбольного нарибку клюбів, а разом з цим і певного росту і поступу нашого футболу.

В останніх роках в більшості наших репрезентативних дружин проводи забули про існування, споминоності і потреби нашої власної молоді, внаслідок чого, на жаль, симпатики якось ніби то зжилися з чужинецькими складами наших дружин і, здавалось би, погоджувалися з таким станом. Все це сталося через пересадне прославлювання поодиноких проводами, а то і спортовими дописувачами, чужинецьких „зірок" в наших клюбах, яких на цій заробітковій праці футболом величалося чомусь „героями".

Тому час би тепер добре передумати дійсний стан і перспективи клюбів на будучність і почати дуже потрібне вже відмолоджування та українізування репрезентативних дружин. Це треба переводити тепер систематично і досить розважно, щоб не наразити клюби на сильний спадок рівня гри. Через брак пляновости в минулих роках дійшло тепер до такого стану, що нам важко рішучими кроками надзвичайно втрачені довгими роками можливості. Ситуація в деяких наших клюбах на Сході досить складна і значно гірша, ніж н. пр. в Шікаго, Дітройті, чи Клівленді. З прикладів світової слави дружини Менчестер Юнайтед, чи бразилійського „Сантос" можна однак ствердити, що відмолодження дружин і їхня українізація є все таки можливі, і що це принесе користь українському спортові. Менчестер Юнайтед саме в минулому сезоні, кілька років по втраті цілої дружини зірок, зумів із своїм зовсім молодим складом здобути чашу Англії. Про постійне відмоложування провідних дружин дбають так само югославяни й поляки, які н. пр. привезли в складі репрезентанта Польщі „Гурніка" на турнір М. Ф. Ліги в Ню Йорку молодого 16-літнього футболіста Любанського.

Внаслідок залишення молоді в забутті багато молодих надійних українських змагунів футболу перестали цікавитися цим спортом, змарнувалися, чи марнуються в слабших дружинах „шлягерів", або пішли в найми до чужих дружин. Відмолоджування складів не боїться проводи великих дружин світової слави, бо цим вони дбають про будучність своїх клюбів, які здобувають у спортовому світі лаври і признання. Все те доказує, що і наші клюби, які вкладають стільки енергії і гроша у футбольні репрезентативні дружини, повинні покинути згубну і під кожним оглядом некорисну для нашого спорту і самих клюбів політику „наємного війська". При існуючому рівні гри в ЗДА та Канаді ми ще маємо поважне число молодих талантів футболу, яких можна б поступово включати до складів перших дружин, дбаючи рівночасно про підховування нового доросту на зміну старшим. Українські юнаки в загальному мають всі підставові дані стати визначними футболістами. До таких належали колись відомі тепер усім футболісти З. Снилик, В. Чижович, В. Каздоба, С. Палінський, Я. Келебай, М. Береза, У. Ігнатович і багато інших, не згадуючи вже про тих, які приїхали готовими футболістами з Европи чи Південної Америки.

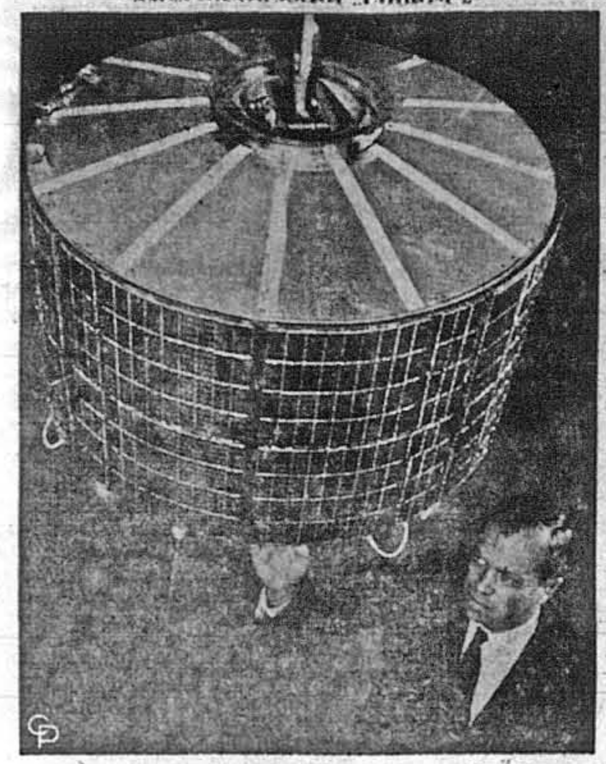
Цих кілька думок про потреби нашого футболу висловлюю з надією, що в наступному сезоні поробить наш футбол кроки вперед у важному напрямі і осягне під цим оглядом значні успіхи. Від молодих футболістів, які поповнять склади наших дружин, чекатимемо доказів їх фізичної і духової готовости стати повноварті тними українськими репрезентантами у спорті. Надіємося, що вони внесуть до наших дружин нового духа і волю перемоги, що вони совісним ставленням до своїх завдань виправдають покладені на них надії.

Ом. Твардовський

Купуйте в підприємствах, що оголошуються в „Свободі"

● *У Лондоні* арештували і після переслухання звільнили за кавціею 8.400 дол. Кристину Кілер, сумної слави „геройку" афери кол. військового міністра Профумо, який мусів зректися тогд, коли виявилося, що він був близьким приятелем Кристини, наспілку з совєтським морським аташе. Кристині Кілер закинули тепер кривоприсягу у процесі проти ще іншого її любовника, який ніби побив її.

АМЕРИКАНСЬКИЙ „СІНКОМ 2"

Новий американський синхроністичний сателіт „Сінком 2", який останніми днями пролітав на висоті 22 300 миль над Бразилією, одержав і передає за час свого лету більше сигналів і повідомлень, як усі інші комунікаційні сателіти разом. Випущений 26-го липня, цей сателіт одержував і передавав до 27-го серпня сигнали і повідомлення протягом 470 годин, значить, пересічно, по більше як 15 годин одного дня. На фото: д-р А. Е. Пюкетт, віце-президент Компанії Гюз Ейркрафт, разом із „Сінкомом 2", що його випродукувала.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 14-го ВЕРЕСНЯ 1963 р.:

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори В-ва св. Володимира, Відд. 130, в год. 8-ій веч. у приміщенні Укр. Кат. Ветеранів при 33 іст 7-ма вул. На порядку нарад звіт Уряду і познайомлення членів з новою акцидентовою грамотою УНСоюзу. Проситься про активну участь. — Управа.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Повідомлення членів 189 Відділу. 31. серпня 1963 р. постановою Надзвичайних Загальних Зборів членів 189 Відд. УНСоюзу, відновлено діяльність цього Відділу. Головою Відд. обрано п. Володимира Осідача, секретарем п. Тихона Тещука, який буде приймати від членів членські вкладки в домі Прогресивного Клюбу 1938 Джерментон Евеню в неділю 15-го вересня від год. 12-ої до 1-ої по полудні та в п'ятницю 20-го вересня від год. 7-8 веч. в домі ЗУАДК 5020 Олд Йорк Ровд. — Т. Тещук, секр.

ЗМІНА АДРЕСИ

До Адміністрації „СВОБОДИ"
81-83 Grand Street
(P. O. Box 346)
JERSEY CITY, N. J.

Долучую 10 центів — прошу змінити мою адресу.

Моя СТАРА АДРЕСА була:

ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ....

Ім'я і прізвище: ....

Адреса: ....

....

Моя НОВА АДРЕСА така:

Ім'я і прізвище: ....

Адреса: ....

ТАРЗАН, ч. 5105. Фальшивий Алі!

Напруження збільшилося в групі, коли Алі зблизився до перестрашеного П'єра. — Я ж, я зовсім вас не оскаржував, — проскимлив він.

— О ти, брехлива свине! — вибухнув Алі і швидко вдарив француза в лице...

Зараз після того він так само швидко обернувся і склонився перед шейхом. — Бен Абене, — він виправдувався, — присягаю, що я не винен!